

Advies voor richtlijnen voor het
milieu-effectrapport
verbetering Maasdijk, traject Wijchen

5 december 1996

828-37

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW96.46014-6082027

uw brief
d.d. 3 oktober 1996

ons kenmerk
U802-96/Jm/ao/828-39

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER verbetering
Maasdijk, traject Wijchen

doorkiesnr.
(030) 234 76 23

Utrecht,
5 december 1996

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verbetering van de Maasdijk, traject Wijchen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
verbetering Maasdijk, traject Wijchen

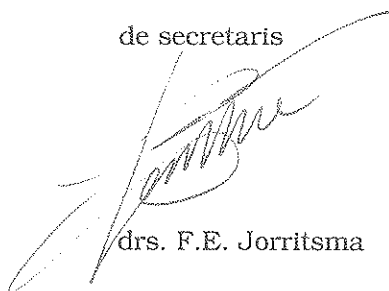
Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
verbetering Maasdijk, traject Wijchen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
het verbeteren van de Maasdijk, traject Wijchen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. verbetering Maasdijk, traject Wijchen

de secretaris

drs. F.E. Jorritsma

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 5 december 1996

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling en doel, besluitvorming en uitgangspunten	4
2.1 Probleemstelling en doel	4
2.2 Besluitvorming en uitgangspunten	5
3. Huidige toestand en waardering van het gebied	5
3.1 Algemeen	5
3.2 Landschap	6
3.3 Natuur	6
3.4 Cultureel erfgoed	7
3.5 Woon- en leefmilieu	7
4. Visie, alternatieven en voorgenomen activiteit	8
4.1 Visie	8
4.2 Voorgenomen activiteit, varianten en alternatieven	8
4.2.1 Algemeen	8
4.2.2 Varianten	9
4.2.3 Alternatieven	9
5. Gevolgen voor het milieu	11
5.1 Landschap	11
5.2 Natuur	12
5.2.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater	12
5.2.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relaties	12
5.3 Cultureel erfgoed	12
5.4 Woon- en leefmilieu	13
6. Vergelijking van alternatieven	13
7. Leemten in kennis	14
8. Evaluatieprogramma	14
9. Vorm en presentatie	15
10. Samenvatting van de Projectnota/MER	15

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen om het traject Wijchen (dp 127 - 265) van de Maasdijk te verbeteren. De dijk voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering wordt een milieu-effectrapportage uitgevoerd.

De Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) haakt in haar advies in op de informatie in de startnotitie. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal stappen in de planvorming zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst. Het betreft vooral de gepresenteerde visie en uitgangspunten, de ontwerp-oplossingsrichtingen en de voorgenomen uitwerking van varianten.

Mede op basis van de toetsing meent de Commissie dat in de projectnota/-milieu-effectrapport (MER) voor dit dijktraject de volgende onderwerpen aandacht behoeven.

De Commissie vraagt met betrekking tot de gepresenteerde **ontwerp-oplossingsrichtingen** aandacht voor de oplossing voor beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moeten de volgende punten worden uitgewerkt:

- De noodzaak voor het verflauwen van de taludhelling dient gemotiveerd te worden, zeker als dit zal gebeuren in combinatie met het aanleggen van een onderhoudsstrook¹. Besteed hierbij ook aandacht aan de keuze tussen een steil binnentalud met 'brede' berm respectievelijk een flauwer binnentalud met 'smalle' berm.
- De Commissie wijst nadrukkelijk op het in de startnotitie gestelde, dat naar verflauwing van het talud gestreefd wordt voor steile, hoge delen van de dijk voor zover dit niet strijdig is met andere belangen (pagina 28 van de startnotitie). Hierbij vraagt de Commissie met name rekening te houden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van grondlichamen en het historische tracé en profiel van de dijk.

In de projectnota/MER dienen tenminste **varianten** te worden ontwikkeld waarbij de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden behouden op plekken waar de oplossingen in verband met het gewenste beheer kunnen conflicteren met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld het historische tracé en profiel van de dijk).

1 Zie ook inspraakreacties 3, 8, 9, 13, en 21 (bijlage 4).

1. INLEIDING

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen om het traject Wijchen (dp 127 - 265) van de Maasdijk te verbeteren. De dijk voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen.

Per brief van 3 oktober 1996^{2]} stelde het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effect rapport. De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant van 9 oktober 1996^{3]}.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage^{4]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor de projectnota/milieu-effectrapport (MER) aan te geven. De Commissie haakt in haar advies in op de startnotitie, waarin een goede aanzet wordt gegeven voor de planvorming. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal onderdelen, in het bijzonder de visie en uitgangspunten, de ontwerp-oplossingsrichtingen en de voorgenomen uitwerking van varianten, heeft getoetst op juistheid, compleetheid en relevantie voor de uiteindelijke besluitvorming. Dit advies richt zich daarom vooral op die onderwerpen en punten die in de projectnota/MER nog nader toegelicht en onderzocht moeten worden en verder op die stappen in het planvormingsproces die nog ontwikkeld moeten worden.

In de 'Hoofdpunten van het advies' zijn de belangrijkste punten van dit advies beknopt weergegeven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen^{5]}.

-
- 2 Zie bijlage 1.
 - 3 Zie bijlage 2.
 - 4 Zie bijlage 3.
 - 5 Zie bijlage 4.

2.

PROBLEEMSTELLING EN DOEL, BESLUITVORMING EN UITGANGSPUNTEN

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1

Probleemstelling en doel

Het dijkvak Wijchen, van Balgoij tot Appeltern, voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen. De ingrepen die nodig zijn om een veilige situatie te creëren zijn echter klein in vergelijking met andere dijken, aldus de startnotitie. De veiligheidsproblemen die spelen bij dit dijkvak betreffen de kruinhoogte, de stabiliteit, het gevaar voor piping en de kwaliteit van de grasmat en deklaag van de dijk.

Uitgaande van figuur 2 van de startnotitie moet in de projectnota/MER verder worden uitgewerkt waar het dijktraject niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnorm van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Maas van 3650 m³/s (te Borgharen).

In de projectnota/MER dient de beschrijving van het probleem zich toe te spitzen op de volgende punten:

- kruinhoogte: geef de huidige en vereiste/gewenste kruinhoogte aan in de vorm van een lengteprofiel;
- ondergrond: geef de opbouw van de ondergrond aan in een geotechnisch lengteprofiel;
- geef aan waar macro-stabiliteit, al dan niet in combinatie met opdrijven, en piping een probleem vormen, bij voorkeur op een situatietekening, lengteprofiel of geotechnisch lengteprofiel.

Betrek bij de beschrijvingen de ervaringen met recente hoogwaters.

De beschrijving van de technische tekortkomingen is vooral van belang om de noodzaak van de voorgestelde verbeteringsmaatregelen, en in het bijzonder de milieugevolgen van de maatregelen, te kunnen beoordelen.

Doel van de dijkverbetering (zie startnotitie pagina 8) is:

- Het treffen van zodanige maatregelen dat de waterkering over de gehele lengte aan de veiligheidsnormen voldoet.
- Rekening houden met de gebiedskenmerken op regionaal en lokaal niveau; onderdeel daarvan is het zo veel mogelijk in stand houden van de bestaande functies, met name van de landbouw, en aspecten van landschap, natuur en cultuurhistorie (LNC) op en bij de waterkering.
- Zo mogelijk met dijkverbetering inspelen op de ontwikkeling door derden van functies en LNC-aspecten op en langs de dijk.

De doelstelling is in de startnotitie voldoende omschreven.

2.2 Besluitvorming en uitgangspunten

Besluitvorming en beleidskader

In de startnotitie is voldoende informatie opgenomen over het besluit waarvoor de Projectnota/MER wordt opgesteld en de overheidsinstanties die hierbij betrokken zijn.

Voor zover de in paragraaf 3.3 van de startnotitie aangegeven toekomstige ontwikkelingen een rol spelen bij de dijkverbetering moet worden aangegeven welke eisen deze stellen of welke beperkingen de ontwikkelingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

Tevens moet een onderbouwing worden gegeven van de keuze van de natuurtechnische beheersvorm zoals beschreven in de Beheersnota Waterkeringen⁶]. Eveneens dient in de projectnota/MER duidelijk te worden aangegeven dat het traject Wijchen onderdeel is van de verbetering van de Maasdijk van Mook tot Dreumel.

Uitgangspunten

In paragraaf 2.4 van de startnotitie worden de uitgangspunten voor de dijkverbetering gegeven die richtinggevend en kaderstellend zijn voor de in beschouwing te nemen alternatieven. Deze punten hebben betrekking op veiligheid, beheer en onderhoud, functies, LNC-aspecten en het planproces. Deze uitgangspunten zijn in de startnotitie voldoende uitgewerkt.

3. HUIDIGE TOESTAND EN WAARDERING VAN HET GEBIED

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

3.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. Naast een inventarisatie van de huidige situatie moet voor de LNC-elementen ook een waardering van deze elementen plaatsvinden. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van vastgesteld beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

6 Zie ook het meerendeel van de inspraakreacties (bijlage 4).

3.2 Landschap

In de Projectnota/MER moet, mede aan de hand van kaarten, schetsen en fotomateriaal, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context;
- een lengteprofiel langs het dijktracé en de actuele hoogtes van het maaiveld binnen- en buitendijks.

De beschrijving in de Projectnota/MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie (paragraaf 3.2.2 van de startnotitie) en eventueel reeds uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij de beschrijving en waardering zijn verder:

- de landschappelijke waarde van de grondlichamen;
- de aanwezigheid van geomorfologisch waardevolle elementen en patronen (meanderresten, restgeulen enzovoort); een koppeling met de beschrijving van archeologische en historisch-geografische gegevens is hierbij zinvol;
- de visueel-ruimtelijke kenmerken die karakteristiek zijn voor het Maaslandschap (beelddraggers), bij voorkeur weergegeven door middel van foto's;
- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd.

3.3 Natuur

Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

De Projectnota/MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid in het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw), inclusief mogelijke vormen van bodemverontreiniging (met name in de grondlichamen) die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van varianten.

Aandacht dient te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tussen binnen- en buitendijkse gebieden en de invloed hierop van scheidende lagen en deklaag als sturende factor van met name kwelafhankelijke ecosystemen. Dit voor zover van belang voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering.

Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

De beschrijving in de Projectnota/MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie en recentelijk uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij deze beschrijving zijn de dassenmigratieroutes, wielen, ruigten en bosjes. Deze laatste vormen belangrijke ecologische schakels; daarnaast zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van deze elementen groot.

3.4 Cultureel erfgoed

Bij de beschrijving van de cultuurhistorische en archeologische waarden dient, in aanvulling op het in de startnotitie vermelde, in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de volgende punten.

- De historische ontwikkeling van het plangebied in relatie tot de dijk, als kader waartegen de ingreep kan worden gezien.
- De ontwikkeling van de dijk, aangezien de in de startnotitie aangegeven oplossingsrichtingen aantasting kunnen inhouden van het historisch gegroeide dwarsprofiel. Hierbij dient met name te worden ingegaan op de cultuurhistorische waarde van het profiel ter plaatse van de in de jaren dertig opgeworpen grondlichamen.
- De waarde van de diverse delen van het tracé dient te worden aangegeven. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de samenhang tussen het wegtracé en het historisch gegroeide dijktracé, waarbij moet worden aangegeven wat de waarde van het historische tracé is.
- Patronen (zoals verkavelings- en nederzettingenpatronen) die beïnvloed kunnen worden door de verbetering. Deze dienen te worden beschreven en gewaardeerd. Besteed hierbij ook aandacht aan de nederzettingen (in het bijzonder Batenburg) in relatie tot de dijk.
- Individuele elementen die van betekenis zijn voor het cultureel erfgoed en binnen de invloedssfeer van de verbetering liggen. Naast de beschrijving dient ook de betekenis van de elementen te worden gegeven. Deze beschrijving dient zich niet te beperken tot de bij de wet beschermde objecten. De samenhang van deze elementen met de dijk dient, waar relevant, te worden aangegeven.
- De archeologische waarde in de omgeving van Citters I en de omgeving van de kasteelruïne Batenburg⁷].

3.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet worden ingegaan op:

- het aantal woningen binnen- en buitendijks dat rechtstreeks ontsloten wordt via de dijk⁸];
- de verkeersoverlast voor de bewoners⁹].

7 Zie ook inspraakreactie 10 (bijlage 4).

8 Zie ook inspraakreacties 26, 31, en 33 (bijlage 4).

9 Zie ook inspraakreactie 22 (bijlage 4).

4. VISIE, ALTERNATIEVEN EN VOORGENOMEN ACTIVITEIT

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Visie

In de startnotitie is aandacht besteed aan het ontwikkelen van een visie op de dijkverbetering, in de lijn van de *Handreikingen* van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW). De ontwikkeling van een visie op de dijkverbetering is nodig om de knelpunten te identificeren en als eerste stap om het aantal mogelijke oplossingen in te perken. In de visie wordt, op basis van een inventarisatie van de LNC-waarden en het relevante beleid, een beschrijving gegeven van de huidige en de gewenste ruimtelijke kwaliteit.

De Commissie vraagt met betrekking tot de gepresenteerde ontwerp-oplossingsrichtingen aandacht voor de oplossing voor beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moeten de volgende punten worden uitgewerkt.

- De noodzaak voor het verflauwen van de taludhelling dient gemotiveerd te worden, zeker als dit zal gebeuren in combinatie met het aanleggen van een onderhoudsstrook¹⁰. Besteed hierbij ook aandacht aan de keuze tussen een steil binnentalud met 'brede' berm respectievelijk een flauwer binnentalud met 'smalle' berm.
- De Commissie wijst nadrukkelijk op het in de startnotitie gestelde, dat naar verflauwing van het talud gestreefd wordt voor steile, hoge delen van de dijk voor zover dit niet strijdig is met andere belangen (pagina 28 van de startnotitie). Hierbij vraagt de Commissie met name rekening te houden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van grondlichamen en het historische profiel van de dijk.

4.2 Voorgenomen activiteit, varianten en alternatieven

4.2.1 Algemeen

Op basis van de in paragraaf 4.2 van de startnotitie gepresenteerde ontwerp-principes is in paragraaf 4.3 van de startnotitie per deeltraject aangegeven welke principeoplossingen reëel zijn.

10 Zie ook inspraakreacties 3, 8, 9, 13, en 21 (bijlage 4).

4.2.2

Varianten

In de projectnota/MER dienen tenminste varianten te worden ontwikkeld waarbij de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden worden behouden op plekken waar de oplossingen in verband met het gewenste beheer kunnen conflicteren met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld het historische tracé van de dijk).

Verder moeten de varianten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige dwarsprofielen/situaties ingetekend worden weergegeven.

Voorzover van toepassing, moeten bijzondere constructies in de projectnota/MER zodanig nauwkeurig zijn uitgewerkt en onderbouwd (constructietype, sterkte, diepte, materiaalkeuze, uitvoeringsmethode, risico's voor de bouwwerken en voor kwelstromen), dat de milieuconsequenties van het toepassen duidelijk worden.

4.2.3

Alternatieven

De verschillende varianten voor de dijkgedeelten moeten worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven waarin zo nodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen alsmede richtlijnen voor aanleg, gebruik, beheer en onderhoud. In de projectnota/MER moet naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijk alternatief worden geformuleerd.

Het nulalternatief voor het gehele dijkvak is geen reële optie. Voor het overgrote deel kan daarom worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven.

Bij de ontwikkeling van de alternatieven dient aandacht te worden besteed aan de volgende punten:

- de aansluiting op het gebruik van de aan de dijk grenzende grond en op de kavelpatronen;
- de inrastering van de taluds en de onderhoudsstrook.

Daarnaast dient bij de beschrijving van de alternatieven het volgende punt behandeld te worden:

- geef aan hoe de dimensionering van de stabiliteitsbermen, zowel voor de brede als voor de smallere profielen, tot stand is gekomen, en in welke mate hierbij gebruik wordt gemaakt van de rekenregels van de TAW.

Meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie sluit zich aan bij de in de startnotitie aangekondigde werkwijze om het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) te ontwikkelen. Bij deze aanpak wordt, na benoemen van de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet/ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan de te stellen veiligheidseisen).

Bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief vraagt de Commissie met name aandacht te besteden aan de volgende punten.

- Het accentueren van het historisch gegroeide tracé van voor de jaren '30.
- Als blijkt dat de in de jaren dertig aangelegde grondlichamen geen landschappelijke of cultuurhistorische waarde hebben, kan de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van de dijk versterkt worden door het (deels) afgraven van grondlichamen. Hierdoor kan een voor een dijk in dit gebied kenmerkende sculptuur worden teruggebracht (uitgangspunt 3 van de visie).

Mitigerende en compenserende maatregelen

Op grond van het Structuurschema Groene Ruimte moet compensatie onderdeel uitmaken van de in de projectnota/MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van waarden elders die vergelijkbaar zijn met de waarden die verloren zullen gaan als gevolg van uitvoering van de voorgenomen activiteit. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane LNC-waarden dienen te worden beschreven.

Voorts is aandacht vereist voor mitigatie van eventuele effecten op migratie van amfibieën en dassen tijdens en na de uitvoering van dijkverbeteringswerken¹¹. De uitvoering moet bij voorkeur plaatsvinden tijdens de minder kwetsbare periode van de migratie.

11 Zie ook inspraakreactie 7 (bijlage 4).

5.

GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn.
- Ten aanzien van bijzondere constructies moeten de te verwachten effecten, ook bij eventuele toekomstige vervanging van deze constructies globaal worden beschreven.
- Aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectenbeschrijving te worden opgenomen.
- Naast een eventuele kwantitatieve waardering van te verwachten milieugevolgen, moeten deze ook in ieder geval kwalitatief beschreven worden.

In de startnotitie is opgesomd welke beoordelingsaspecten zullen worden gebruikt om de gevolgen van het voorkeursalternatief voor het milieu te bepalen. In dit hoofdstuk gaat het om aanvullingen van hetgeen reeds in de startnotitie is vermeld en om specifieke aandachtspunten.

5.1

Landschap

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de aangewezen visueel-ruimtelijke waarden gehandhaafd dan wel gewijzigd worden, zowel per deeltraject als voor het gehele dijkvak.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor effecten op:

- herkenbaarheid van de dijk als zelfstandig landschappelijk element ten opzichte van de omgeving;
- visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen dan wel minder herkenbaar worden van identiteitsbepalende landschapselementen (beeld dragers). de visuele effecten van de maatregelen dienen te worden geïllustreerd;
- ontgronding ten behoeve van speciewinning voor de dijkverbetering.

5.2 Natuur

5.2.1 Geomorfologie, bodem, grond- en oppervlaktewater

In de Projectnota/MER moet worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving. Tevens moeten de effecten van de dijkverbetering op de toplaag worden aangegeven (met name bodemkwaliteitsparameters die relevant zijn voor actuele en potentiële stroomdalflora). De gevolgen van veranderingen in grondwaterstromingsrichtingen en kwelhoeveelheden moet worden beschreven. De beschrijving moet zich richten op die plaatsen aan de dijk met bebouwing of met voorkomen van kwetsbare waterorganismen en water-afhankelijke vegetaties.

5.2.2 Flora, vegetatie en fauna en ecologische relaties

Bij de analyse van milieuveranderingen kunnen verschillende invloeden worden onderscheiden, namelijk:

- taludverflauwing en -bekleding, aanleg van bermen, waardoor oppervlakten van waardevolle bestaande en potentiële natuurgebieden worden verkleind, en/of leefgebieden van waardevolle soorten kleiner worden en versnipperd raken;
- kwelbestrijding binnendijks en eventuele overige veranderingen van oppervlakte- en grondwaterrelaties (kwalitatief en kwantitatief) en hun effecten op de aanwezige natuur;
- vergroting of vermindering van barrièrewerking van de dijk voor dierpopulaties, besteed hierbij met name aandacht aan de gevolgen voor de dassenmigratieroutes.

Per alternatief moet voor elk van deze effecten worden nagegaan, waar deze zullen optreden en naar verwachting leiden tot een verandering in vegetatie en fauna. Hoewel de vegetatiewaarde van de dijkellingen betrekkelijk gering is moet toch worden aangegeven waar door buitendijkse dijkverbetering stroomdalvegetatie zal verdwijnen. Eveneens moet worden aangegeven of maatregelen zullen worden genomen om dit te voorkomen, bijvoorbeeld door het op depot zetten van de bovengrond en het na verzwaring weer terugbrengen van de grond.

Tevens dient te worden aangegeven of de aanleg (rustverstoring) tot onomkeerbare effecten voor de nu aanwezige fauna kan leiden.

Uiteraard moeten ook positieve effecten die het gevolg zijn van bijvoorbeeld beheersmaatregelen en onderhoud (zoals maaibeheer of extensieve beweiding) en het gebruik van ophoog- en afdekmaterialen en de invloed daarvan op de ontwikkeling van stroomdalvegetaties in de Projectnota/MER beschreven worden.

5.3 Cultureel erfgoed

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast, wat de waarde daarvan is en hoe de aantasting verminderd kan worden. Tevens moet duidelijk worden op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast.

Aandacht moet worden besteed aan de veranderingen in de samenhang tussen het nederzettingsspatroon, de bebouwingen en het dijklichaam ter plaatse van Batenburg. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de aantasting van het dijklichaam zelf en de samenhang van de dijk met patronen en elementen.

5.4 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woon- en leefmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop en herbouw van woningen, alsmede de gevolgen van het toepassen van bijzondere constructies¹², in het geval van herbouw dienen de afwegingen die hebben geleid tot het besluit voor herbouw te worden vermeld;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen of verder van woningen komt te liggen;
- de betekenis van eventuele wijziging van de verkeersfunctie van de dijk voor de omwonenden.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage niet verplicht, maar het maakt de besluitvorming meer inzichtelijk. Dit geldt met name voor een kostenvergelijking van de diverse mogelijke bijzondere constructies met de meer conventionele oplossingen.

12 Zie ook inspraakreactie 19 (bijlage 4).

7. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in de Projectnota/MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft dat is gericht op het alternatief dat de voorkeur krijgt in het verbeteringsplan. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

De Commissie vraagt aandacht voor:

- effectiviteit van eventueel getroffen compenserende en mitigerende maatregelen;
- herstel van de toplaag voor de ontwikkeling van stroomdalflora;
- invloed van de getroffen beheermaatregelen voor de vegetatieontwikkeling op en langs de dijk.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- de Projectnota/MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij de Projectnota/MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda, met kaartschaal.

10. SAMENVATTING VAN DE PROJECTNOTA/MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van de Projectnota/MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de Projectnota/MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

De Commissie beveelt aan ook in de samenvatting goed gebruik te maken van kaarten, figuren en tabellen.

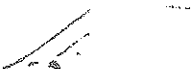
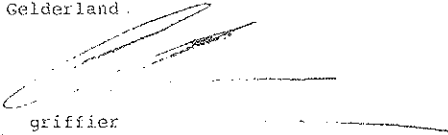
BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
verbetering Maasdijk, traject Wijchen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 oktober 1996 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten		provincie GELDERLAND
	Bezoekadres Markt 11 Arnhem	Postadres Postbus 9090 6800 GX Arnhem
Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		telefoon (020) 359 91 11 telefax (020) 359 94 00 Commissie voor de milieu-effectrapportage
	datum	nummer
3 oktober 1996		MW96.46014-6082027
onderwerp		
Startnotitie verbetering Maasdijk, dijkvak Wijchen (Balgooij-Appeltern, hm 126.6-264.7)		
<p>Van het polderdistrict Groot Maas en Waal te Druten ontvingen wij op 16 september 1996, de startnotitie milieueffectrapportage voor de verbetering van de Maasdijk, dijkvak Wijchen, hm 126.6-264.7, gelegen in de gemeente Wijchen. Dit initiatief maken wij bekend op 9 oktober 1996 in regionale en lokale kranten en in de Staatscourant. Een afschrift van de bekendmaking treft u bijgaand aan.</p> <p>Wij verzoeken u om binnen negen weken na publicatie van de bekendmaking, dus vóór 12 december 1996, aan ons college advies uit te brengen over de startnotitie ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen voor het milieueffectrapport, onder vermelding van bovenstaand briefnummer. Het door het polderdistrict op te stellen milieueffectrapport zal deel uitmaken van de in te dienen aanvraag tot goedkeuring van het verbeteringsplan voor dit dijkvak.</p>		
Gedeputeerde Staten van Gelderland		
 voorzitter	 griffier	
bijlagen: startnotitie (8 exemplaren) en bekendmaking		
coll.-nr. code: YS/M9606851		
afgedragen bij dhr. Th. Moors		doorkiesnr. 359 98 30
verzonden op 08 OKT. 1996		Postbank 609702 ABN-AMRO Arnhem 53 50 26 463 RNG 's-Gravenvilge 28 50 10 824

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 195
d.d. 9 oktober 1996

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare bijeenkomst/Wet Milieubeheer/
Wet op de Waterkering

Dijkverbeteringsproject Maasdijk, traject Wijchen (Balgoij - Appeltern, hm 126.6-264.7)

Aanleiding

De dijkstoel van het polderdistrict Groot Maas en Waal te Druten heeft op 16 september 1996 de startnotitie milieu-effectrapportage voor de verbetering van de Maasdijk traject Wijchen ingediend. Het gaat hierbij om het dijkvak Balgoij-Appeltern, hm 126.6-264.7, gelegen in de gemeente Wijchen.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.

Terinzagelegging

Van 14 oktober 1996 tot en met 10 november 1996 ligt een exemplaar van de startnotitie ter inzage in:

- het districtshuis van het polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9 in Druten op werkdagen van 08.30 uur tot 12.00 uur en van 13.00 uur tot 17.00 uur;
- het gemeentehuis van Wijchen, Kasteellaan 22-24 te Wijchen op werkdagen van 08.30 uur tot 12.30 uur en woensdag van 18.00 uur tot 19.30 uur;
- de Bibliotheek van het huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties

Tijdens de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze zienswijzen dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96.46014. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare zitting

Behalve schriftelijke kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op 29 oktober 1996 om 19.30 uur een openbare zitting gehouden in hotel, café, restaurant Hoogeerd, Maasbandijk 10 te Niftrik. Aan het begin van de avond wordt een korte toelichting gegeven op de startnotitie.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Groot Maas en Waal, de heer H. van Middelaar,
tel. (0487) 516144;
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer Th. Moors,
tel. (026) 359 98 30.

Arnhem, 3 oktober 1996 - nr. MW96.46014

provincie
GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crosborn - griffier

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Polderdistrict Groot Maas en Waal

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland

Besluit: goedkeuring dijkververbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: C12.1

Activiteit: De Maasdijk tussen Balgoy en Appeltern (traject Wijchen) voldoet over grote lengte niet aan de gestelde veiligheidseisen. De ingrepen die nodig zijn op dit 13,8 kilometer lange traject zijn echter vergeleken met andere dijken relatief klein, aldus de initiatiefnemer.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 9 oktober 1996

richtlijnenadvies uitgebracht op: 5 december 1996

Samenstelling van de werkgroep:

ir. E.J. Brans

ing. J. Dekker

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. K.A.A. van der Spek

dr. K.V. Sykora

Secretaris van de werkgroep: drs. F.E. Jorritsma

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	961025	J. Lange	Balgoij	961030
2.	961025	Vleermuiswerkgroep Nederland	Utrecht	961031
3.	961031	G.J. Banken	Batenburg	961104
4.	961104	M.J.A. Lamers	Niftrik	961107
5.	961105	M.W. Bolk	Batenburg	961107
6.	961105	J. van de Oever	Balgoij	961107
7.	961106	Th.B.J. van Haren	Balgoij	961107
8.	961104	L. van Boxtel	Batenburg	961107
9.	961106	P.J.M. Hendriks	Hernen	961112
10.	961107	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	961112
11.	961106	J. Banken	Batenburg	961112
12.	961106	Stichting Leefbaarheidsgroep Niftrik	Niftrik	961112
13.	961106	A.H. Peters	Balgoij	961112
14.	961106	S.D. Uyen	Niftrik	961112
15.	961105	W.J.M. van der Wielen	Niftrik	961112
16.	961107	A.W. Rutten	Niftrik	961112
17.	961106	M.T.S. Gerrits v.d. Berg	Niftrik	961112
18.	961107	J. Faber	Niftrik	961112
19.	961107	Mulders Milieu Advies	Wijchen	961112
20.	961106	M. Colijn	Batenburg	961112
21.	961102	Noordbrabantse Christelijke Boeren- bond	Niftrik	961112
22.	961107	A. Kolen	Batenburg	961112
23.	961108	P. Straten	Batenburg	961112
24.	961107	B.A.C.H. Uijen en anderen	Niftrik	961112